

VÁRÓ GYÖRGY

KULTURÁLIS MUNKA AZ ÉSZTORSZÁGI ÉS FINNORSZÁGI FALVAKBAN*

Múlt nyáron alkalmam nyílt a helyszínen tanulmányozni a címben említett északi államokban kifejtett kulturális munkát és nem hagyhatom szó nélkül az ott látottak fontosságát. Észtországban és Finnországban nagy érdeklődést tapasztaltam a román királyi főiskolás csoportok falvakon kifejtett munkája iránt, mert már ott korábban tudtak róla, nem csupán az én előadásom után. Éppen ezért úgy vélem, hogy bennünket is érdekelhet a Finnországban és Észtországban falvakon kifejtett kulturális munka. Hiszen amilyen távol vagyunk földrajzilag, annyira közeliek a szándékaink.

E munka legjellegzetesebb vonása, hogy kizárólag kulturális téren fejtik ki, eredményei azonban az emberi lét valamennyi területét befolyásolják. A falusi munka többi vetületeiről, mint például az közegészségügy, a gazdaság stb., az állam gondoskodik, amely kielégítően megoldja ezeket a kérdéseket. Következésképpen ezekben az északi országokban nincsenek koldusok, se föld nélküli parasztok vagy fürdőszoba nélküli falvak stb.

A kulturális tevékenységet a természet is segíti: a hosszú téli éjszakákon a kultúra összes kiegészítő eszközei: könyvtárak, színházak, tanulmányi körök stb. használhatók a parasztok szórakoztatására és fejlődésére. Meglepő az itteni falvak csillapíthatatlan tudásszomja. Észtországban, Rapla községben találtam egy könyvtárat, melynek minden egyes beiratkozott olvasója átlagosan 48 könyvet olvas el. A helsinki munkásegyletemeken oly sok volt a jelentkező, hogy tandíjat kellett bevezetni a nyelvórákra, hogy ily módon korlátozzák a tanulni óhajtók számát.

Észtországban és Finnországban a falusi kulturális munkát egyaránt központosított kulturális egyesületek végzik.

A legsajátosabb és legjelentősebb munka a *tanulmányi körökben* folyik. Mi e tanulmányi körök lényege? A fent említett sajátosságokból, éspedig a parasztok tudásvágyából eredően érdekes módszer alakult ki. Egy falu legényei vagy egy gyár munkásai 6–9 tagú kis csoportba tömörülnek, és elkezdnek együtt tanulmányozni egy-egy témakört, mint például az irodalom, történelem, színművészet, stb., mely célból a kulturális központ rendelkezésükre bocsátja a szükséges tankönyveket. E tankönyvek anyagából sorra referátumot

* Megjelent: *Sociologie Românească*, a Román Társadalmi Intézet folyóirata, II. évfolyam, 2–3 szám, 1937, február–március, 125–127. p.

írnak, ez által megtanulnak olvasni, írni és előadást tartani. A parasztság már említett tudásvágyát bizonyítja, hogy e körök vezetőinek alig 45%-a tanító, 35%-a paraszt, a többi pedig munkás és más értelmiségi. Az elmúlt télen Észtországban (kb. 1,125 millió lakós) 250, Finnországban pedig (3,5 millió lakós) 2500 ilyen tanulmányi kör működött.

E két északi országban rendkívül fejlett a *színházi mozgalom*. Minden kulturális egyesületben színi kör is működik, nincs olyan, hogy ne lennének rendszeres színházi előadások, és minden faluban létezik kultúrház színházi előadásoknak megfelelő teremmel. A kulturális egyesületek központja gondoskodik arról, hogy jó színdarabokat bocsásson az egyesületek rendelkezésére. Ebből a célból a legjobb íróktól vásárol színdarabokat és terjeszti a falvakban. A Központ rendkívüli hangsúlyt fektet az előadások színvonalának növelésére. Ennek érdekében díszlettervezőket foglalkoztat, akik színházi díszlettervezési tanfolyamokat tartanak, és felkutatják az összes községet, mimikára, gesztus- és színpadi mozgástechnikára és hasonlókra tanítják a műkedvelőket. A központ a színházi előadásokhoz szükséges kosztümökkel és egyéb kellékekkel rendelkezik raktáraiban, amelyeket úgyszintén az egyesületek rendelkezésére bocsát.

A *könyvtári mozgalom* egyre jobban fejlődik, és célja lehetőséget nyújtani valamennyi parasztnak, hogy jó könyveket olvasson. Észtországban a Kulturális Központ által támogatott könyvtárak száma 1926-tól 1935-ig 526-ról 714-re ugrott. Ezekben a könyvtárakban is minden egyes feliratkozott tagra (103 534 fő) 18 elolvasott könyv jut évente.

Az északi kultúra fejlődésére rendkívüli hatással voltak és vannak jelenleg is a dán Grundtvig elvei alapján létesített *népi egyetemek*. Az „Észak Prófétája” a klasszikus kultúrától teljesen eltérő elvekre helyezi a nevelés alapjait. Több mint egy évszázada már, hogy meghirdette azt az elvet, miszerint az iskoláknak nem tudósokat, hanem az életben boldoguló polgárokat kell nevelnie. Az általa terjesztett népi egyetem ötlete ellentétben áll azzal a felfogással, miszerint a klasszikus kultúra *általános műveltség*. E felfogás eredményeként kifejlődött egy *osztálykultúra*, amelyet a legértékesebb kultúrának véltek. Grundtvig arra törekedett, hogy e kultúra helyébe az általános műveltség kerüljön, melynek alapköve a nemzeti eszme, mivel csakis a nemzeti alapokon kialakult kultúra válhat minden polgár tulajdonává. Ily módon visszatértek a népi gyökerek kutatásához, és ezekből a gyökerekből kifejlődött a nemzeti kultúra, amelynek célja, mivel a keresztény ideológiára épül, az emberi individualitás fejlődése. Grundtvig rendszerének teljeskörű bemutatása azonban túlságosan távol vinne a témától, ezért kizárólag az észtországi és finnországi népi egyetemekre kell korlátozódunk.

Észtországban két falusi és hét városi népi egyetem, Finnországban 54 falusi népi egyetem és 41 munkás akadémia működik. Ezekben a népi egyetemeken a hat téli hónap időtartamára összegyűl 30-200 fiatal, akiknek eltartását és

speciálisan képzett tanárok általi oktatását olcsón megoldják. A tanulmányok középpontjában a nemzeti tantárgyak álltak, mint az anyanyelv, a nemzeti irodalom és a nemzeti történelem. Ez utóbbi célja a fiatalok jellemének formálása. A földrajz révén megismerik hazájukat, az állampolgári nevelés pedig az Alkotmány és az ország törvényeinek, főként az adminisztratív jogszabályok elsajátítására törekszik. Az irányelv a Grundtvigé: „Ebben az iskolában csak az anyanyelv domináljon, és minden a király, a nép és a haza körül forogjon.”

A munkásakadémiák esti tanfolyamokat is szerveznek a fent leírt módon. Ezek elsődleges célja az erkölcsi nevelés; másodsíkon van az ismeretek továbbadása.

Természetesen rengeteg kulturális célú egyesület is létezik, amelyek hozzájárulnak a falusiak kultúrájának emeléséhez; én azonban csak e két északi ország Kulturális Központjainak munkáját kívántam közvonalazni.

(fordította: Bara Hajnal)